

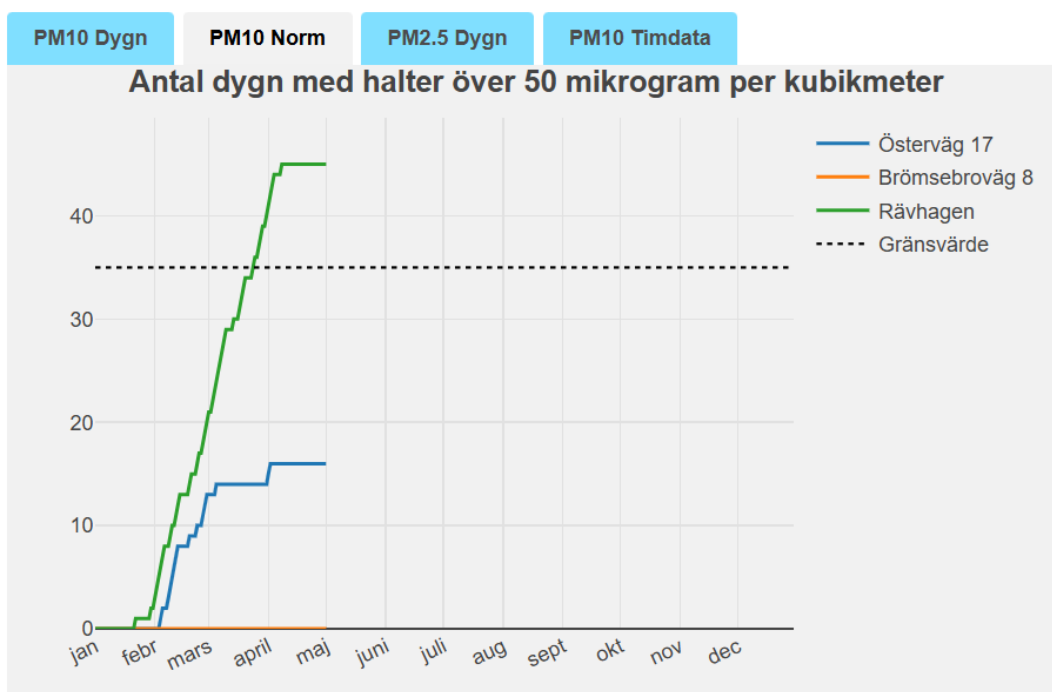
Återrapportering om PM10 – maj 2025

Nuläge:

Luftkvalitet är en av de viktigaste förutsättningarna för en god livsmiljö.

Luftföroreningar påverkar människors hälsa och därför finns det miljökvalitetsnormer som ska styra mot en god luftkvalitet.

Enligt nuvarande miljökvalitetsnorm för luft får en plats ha för höga halter av PM10 maximalt **35 gånger per år**. Tidigare år har Visbyluften varit nära eller passerat det gränsvärdet. I år har gränsvärdet överträffats **16 gånger**, vilket är en betydande förbättring jämfört med tidigare. På bilden nedan visas överträdelserna.

Bilden är ett skärmdokument från sidan <https://www.slb.nu/slbanalys/gotland/>.

Den blå linjen representerar mätaren vid Österväg som är Region Gotlands. Efter dammbindningen inleddes i mars kan man tydligt se att överträdelserna har stannat av för Region Gotlands mätare, medan den gröna linjen som representerar Trafikverkets mätare vid Rävhusen har fortsatt uppåt. Trafikverket dammbinder inte. Om Region Gotland inte påbörjat dammbindningen skulle med största sannolikhet den blå linjen följt den gröna, med resultatet att vi överstigit miljökvalitetsnormen.

Den primära anledningen till den förbättrade luftkvaliteten är alltså att Region Gotland börjat dammbinda gatorna i Visby med en kalciumklorid-lösning. Andra åtgärder som bidrar är tidig vårstädning, att löpande byta ut beläggningen på Visbys gator samt att halkbekämpningen utförs med granitmaterial.

Till 2030 kommer nya EU-regler som skärper kraven. Då sänks gränsen så att det blir förbjudet att ha fler än **18 dagar per år med för höga halter av luftpartiklar**. De åtgärder som Region Gotland redan har utfört gör att det finns en möjlighet att nå de

nya kraven, men fler åtgärder kan behövas. I nuläget krävs riktigt bra metoder för städning och dammbindning för att klara miljökvalitetsnormen. Om vi även vill minska själva uppkomsten av vägdamm så behövs åtgärder som minskad biltrafik, minskad dubbdäcksandel eller ändrad halkbekämpningsmetod.

Korrigerade mätresultat:

Region Gotland började använda en ny mätteknik från 2021. Gotland behövde en referensmätning för att säkerställa att mätaren visar rätt på en plats med nya förutsättningar. SLB och Referenslaboratoriet för luftkvalitet har arbetat med referensmätningen, och kommit fram till att mätaren visat för höga värden på Gotland. Därför behövs en korrigering av mätvärdena från 2021 och framåt. Bilden nedan visar de mätvärden som mätaren initialt gav (Österväg ORG) samt de korrigerade mätvärdena efter referensmätningen (Österväg korr) för respektive år. De röda värdena visar överträdelser av miljökvalitetsnormen.

Antal dygn PM10 > 50 µg/m³	Österväg (korr)	Österväg (ORG)
2021	19	23
2022	36	43
2023	22	46
2024	24	32

De korrigerade värdena visar att luften har innehållit en mindre mängd partiklar än vad Region Gotland initialt fått information om. Under 2023 klarades nuvarande miljökvalitetsnorm på grund av de korrigerade siffrorna. De nya EU-kraven tillåter 18 dagars överträdelser, vilket medför att de korrigerade värdena inte innebär att den nya miljökvalitetsnormen nås.

Nytt åtgärdsprogram

Samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen arbetar tillsammans under 2025 med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram för luft på uppdrag av regionfullmäktige.

- Det nya åtgärdsprogrammet kommer utgå från de nya EU-kraven och ett förslag kommer att tas fram under våren
- Åtgärdsprogrammet kommer att diskuteras på samhällsbyggnadsberedningen innan sommaren. Både tekniska nämnden och miljö- och byggnämnden får ett informationsärende om nuläge för luftkvalitetsarbetet och beskrivning av planen för åtgärdsprogrammet under sina sammanträden i maj
- Förslaget till åtgärdsprogram kommer sedan att skickas ut för ett lagstadgat samråd under sommaren och tidig höst. Då är intressenter och den breda allmänheten välkomna att läsa förslaget och lämna förbättringsförslag. Samrådet kommer att annonseras på Region Gotlands hemsida och i samannonsen i lokaltidningarna
- Åtgärdsprogrammet kommer att behandlas politiskt under hösten i både tekniska nämnden och miljö- och byggnämnden, för att sedan skickas till regionfullmäktige för slutgiltigt antagande